

**МОНІТОРИНГ
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ
«ІСТОРІЯ»
другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю В9 Історія та археологія
галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Кваліфікація: Магістр історії та археології**

Згідно із Законом України «Про вищу освіту» система забезпечення закладами вищої освіти якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості) передбачає здійснення постійного моніторингу змісту вищої освіти, який полягає у періодичному аналізі та перегляді освітніх програм, навчальних планів, робочих програм навчальних дисциплін на предмет їх відповідності нагальним вимогам ринку праці, потребам здобувачів вищої освіти тощо. Моніторинг здійснюється шляхом проведення зустрічей і опитування студентів, випускників, стейкхолдерів.

I. Проведення анонімного анкетування

Моніторинг ОП *Історія та археологія* здійснюється з метою забезпечення зворотного зв'язку зі здобувачами вищої освіти шляхом обговорення актуальних питань освітнього процесу та проведення анонімного анкетування. Метою такого моніторингу є вивчення рівня задоволеності здобувачів вищої освіти якістю освітньо-професійної програми, освітнього процесу, матеріально-технічних та навчально-методичних матеріалів.

Моніторинг задоволеності якістю освіти здобувачів проводиться щорічно. У результаті проведеного опитування, яке було запропоновано здобувачам, отримано наступні результати:

Чи були Ви ознайомлені зі змістом та особливостями засвоєння освітньої (освітньо-професійної/освітньо-наукової) програми на початку Вашого навчання?

Так – 100%

Чи достатній, на Вашу думку, зміст переліку навчальних дисциплін освітньої (освітньо-професійної/освітньо-наукової) програми для Вашої якісної професійної підготовки?

Так – 100%

Чи всі навчальні дисципліни, які Ви вивчаєте (вивчали), є необхідними для Вашої професійної діяльності?

Так – 100%

Які навчальні дисципліни необхідно включити до освітньої (освітньо-професійної/освітньо-наукової) програми підготовки фахівців Вашої спеціальності?

Необхідно запровадити науково-дослідницький практикум і польову археологічну практику, детальніше вивчати спеціальні історичні дисципліни, які є важливими для археолога – нумізматика, сфрагістика, геральдика.

Чи реалізували Ви право на вибір навчальних дисциплін упродовж терміну Вашого навчання за освітньою (освітньо-професійної/освітньо-наукової) програмою?

Так – 100%

Чи достатньо виділено часу на Вашу практичну підготовку в освітній (освітньо-професійній/освітньо-науковій) програмі?

Так – 100%

Чи вдалося Вам реалізувати свої фахові вподобання та здібності під час опанування навчальних дисциплін освітньої (освітньо-професійної/освітньо-наукової) програми?

Так – 100%

На Вашу думку, чи правильно структурно та логічно побудований освітній процес за навчальним планом освітньої (освітньо-професійної/освітньо-наукової) програми, за якою Ви навчаєтесь?

Так – 100%

Чи виконували Ви завдання самостійної роботи з навчальних дисциплін навчального плану освітньої (освітньо-професійної/освітньо-наукової) програми?

Так – 100%

Упродовж навчання за освітньою програмою чи повідомляли Вам викладачі інформацію про можливості її опанування в умовах внутрішньої/міжнародної академічної мобільності?

Так – 100%

Чи завжди у Вас була можливість консультуватись із викладачами з навчальних дисциплін навчального плану Вашої освітньої (освітньо-професійної/освітньо-наукової) програми?

Так – 100%

Чи надавали викладачі рекомендації для виконання самостійної роботи з навчальної дисципліни щодо необхідної літератури, електронних джерел чи інформацію про використання платформи MOODLE?

Так – 100%

Чи використовують викладачі в освітньому процесі мультимедійні засоби під час проведення різних видів навчальних занять?

Так – 100%

Ваша загальна оцінка якості навчально-методичного та інформаційного забезпечення освітнього процесу?

Відмінно – 66,7%, добре – 33,3%.

Чи достатній обсяг самостійної роботи в межах освітніх компонентів освітньо-професійної програми?

Так – 100%

Один із студентів запропонував надати більшої мобільності в межах діючих археологічних експедицій, які є «важливим практикумом для студентів, де можна отримати важливий досвід роботи».

Результати моніторингу ОП Історія та археологія випускниками:

У результаті проведеного опитування, яке було запропоновано випускникам, отримано наступні результати:

На запитання, що було для вас важливим при виборі майбутньої професії переважали: *«відповідність наявних у мене знань, здібностей та нахилів у майбутній професійній діяльності; перспективи працевлаштування; зміст професійної діяльності, можливість отримати безкоштовну освіту, спадкоємність поколінь».*

На що випускники орієнтувалися при виборі майбутньої професії?

- особиста думка – 50%;
- поради батьків – 50%.

На запитання, як Ви вважаєте, обрана Вами професія затребувана на ринку праці, респонденти відповіли наступним чином:

- так, затребувана – 25%;
- не затребувана – 25%;
- важко відповісти – 50,0%.

До того ж більшість випускників вважає, що достатньо отримали знань в процесі навчання для майбутньої професійної діяльності

- достатньо – 100%.

Щодо отриманого досвіду роботи, то 53,8% відповіли, що «так» вони працюють за спеціальністю, 46,2% зізналися, що працюють, але не за спеціальністю.

Респонденти знайшли своє перше місце роботи:

- за порадою друзів – 50%;
- допомогли викладачі – 25%
- знайшов роботу через центр зайнятості – 25%

З якими труднощами Ви зіткнулися при пошуку роботи?

- немає досвіду роботи – 25%;
- моя спеціальність не користується попитом на ринку праці – 25%;
- труднощів не виникало – 50%.

Чи довелося Вам перенавчатися або навчатися новим знанням під час вступу на роботу?

Так – 50%;

Ні – 50%.

На запитання, чи задоволені рівнем своєї освіти, респонденти відповіли, що:

Повністю задоволений – 75%;

Скоріше задоволений – 25%.

Щодо пропозицій, то пропонувалося збільшити кількість спецкурсів і запровадити безперервне вивчення іноземної мови. Один із випускників зазначив, що освітня програма актуальна і цікава, добре готує студента до майбутньої роботи.

Результати моніторингу ОП Історія та археологія стейкхолдерами:

На запитання про найбільш впливові чинники на ефективність професійної діяльності фахівця освітньої програми спеціальності відповіді були представлені різнобічні (*рівень загальнотеоретичної підготовки, який включає базові (професійні) знання і практичні вміння та навички; володіння інформаційними, комунікаційними технологіями та основами діловодства*).

Щодо якості підготовки випускників К-ПНУ, то всі респонденти відповіли, що оцінюють її як високу.

Одне з питань передбачало оцінку стейкхолдерами переваг чи недоліків у підготовці за даною ОП здобувачів вищої освіти. Зокрема, стейкхолдери звертають увагу, що ОП забезпечує якісну теоретичну та практичну підготовку фахівців з історії та археології, які вчасно та на належному рівні адаптуються до реалій ринку праці. Вони відзначають фаховий та сильний викладацький склад, високий рівень теоретичної підготовки і розвиток м'яких навичок випускників. Водночас, один із стейкхолдерів запропонував у перспективі звернути увагу на міждисциплінарну підготовку здобувачів вищої освіти, яка б пов'язала архітектуру, історію і право.

75% стейкхолдерів стверджують, що якість підготовки фахівців спеціальності «Історія та археологія» відповідає сучасним вимогам ринку праці. 25% стейкхолдерів вказали відповідь «скоріше відповідають».

Серед недоліків у підготовці фахівців зазначено «*недостатній рівень практичної підготовки*» (100%). При цьому 66,6% респондентів відповіли, що недоліки відсутні. Відповідно до цього опитані рекомендували підвищити практичну підготовку студентів. Стейкхолдери рекомендували ввести дисципліну «Матеріальна і нематеріальна спадщина: збереження та популяризація», а також дисципліни, які б пов'язали історію, розвиток культури, мови і літератури, щоб «бачити життя комплексно».

ОП Історія та археологія забезпечує формування необхідних загальних і спеціальних (фахових) компетентностей у випускників. 100% респондентів дали позитивну відповідь на поставлене запитання.

II. Публічна зустріч із стейкхолдерами, випускниками і здобувачами вищої освіти

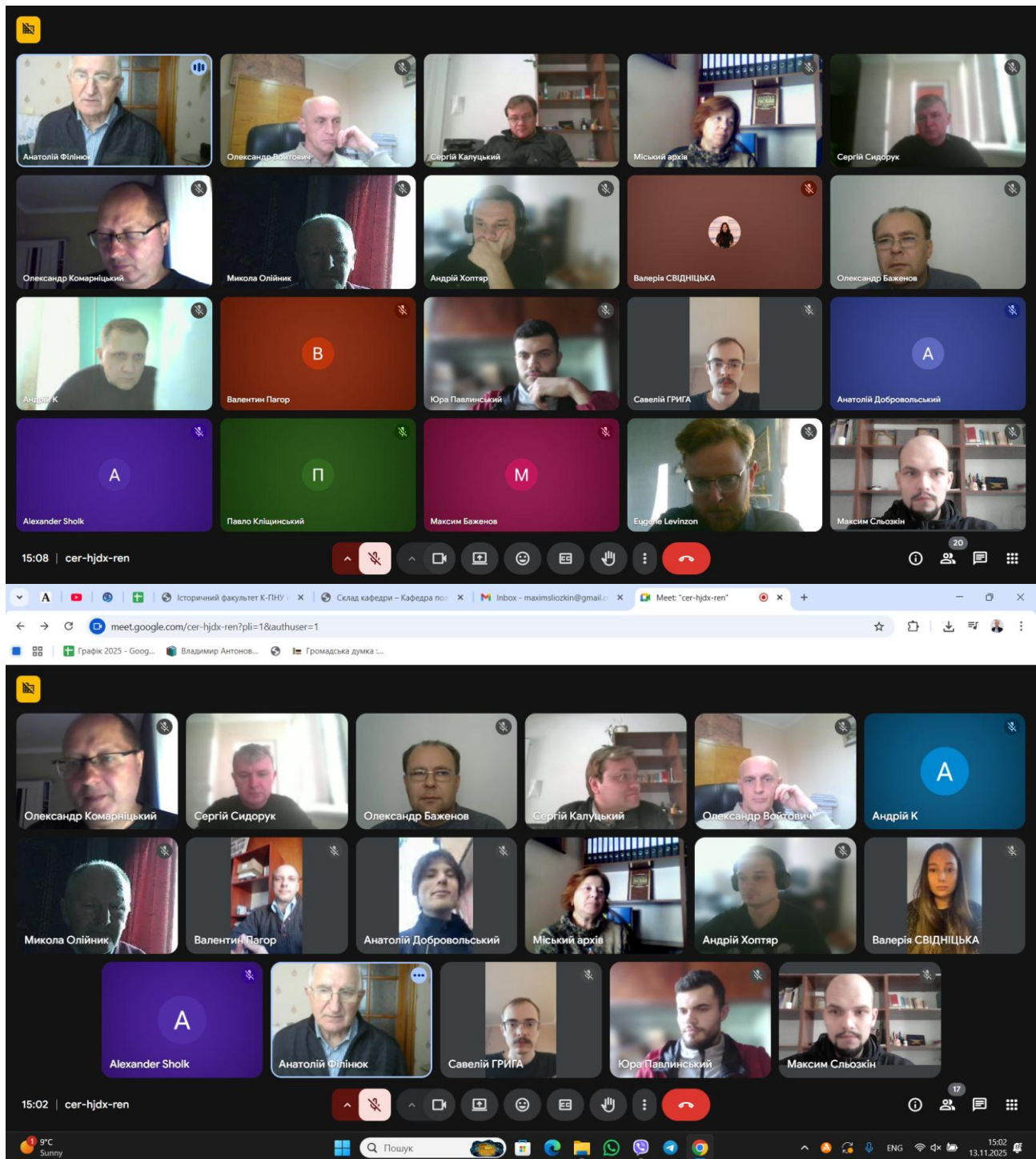
13 листопада на історичному факультеті відбулася зустріч із стейкхолдерами, випускниками і здобувачами вищої освіти освітніх програм В9 Історія та археологія бакалаврського (гарант – кандидат історичних наук, доцент Сергій СИДОРУК), магістерського рівнів (гарант – доктор історичних наук, професор Олександр КОМАРНИЦЬКИЙ), рівня доктора філософії (гарант – доктор історичних наук, професор Анатолій ФІЛІНЮК). Учасниками зустрічі були близько 30 осіб. В обговоренні взяли участь доктор історичних наук, професор Київського національного університету імені Тараса Шевченка Андрій ЧУТКИЙ, доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя Андрій КРИСЬКОВ, доктор історичних наук, професор Хмельницького

національного університету Микола ОЛІЙНИК, заступник директора Державного архіву Хмельницької області Олександр ВОЙТОВИЧ, заступник директора Кам'янець-Подільського міського архіву Оксана МАСЛЯНКО, кандидат історичних наук, вчений секретар Кам'янець-Подільського державного історичного музею-заповідника Андрій ХОПТЯР, кандидат історичних наук, завідувач науково-експозиційного відділу Кам'янець-Подільського державного історичного музею-заповідника Сергій КАЛУЦЬКИЙ, науковий співробітник НІАЗ «Кам'янець» Валентин ПАГОР, аспірант Інституту археології НАН України Євген ЛЕВІНЗОН, випускники, студенти. Висловлені побажання будуть взяті до уваги гарантами під час роботи над проектами освітніх програм. Зокрема,

- М. Олійник: ввести як спецкурси такі навчальні дисципліни – «Україна в контексті європейської цивілізації» і «Жінки в історії України».
- А. Криськов: запровадити вивчення навчальної дисципліни, пов'язаної з вивченням історії української еміграції.
- А. Хоптяр: звернути увагу на вивчення інноваційних методів дослідження і викладання історії.
- Ю. Злотін (випускник): поглибити вивчення інформаційних технологій, насамперед, в археологічній сфері.
- Є. Левінзон: збільшити кількість годин на вивчення іноземних мов, оцифрування культурної спадщини, запровадити освітній компонент «Правові основи охорони культурної спадщини».
- В. Свідницька (здобувачка вищої освіти II курсу): розробити нову дисципліну або ж інтегрувати її в рамки якоїсь археологічної дисципліни, присвячену принципам 3D моделювання для реконструкції археологічних артефактів.

Цілком позитивно освітню програму оцінили Андрій Чуткий, Олександр Войтович, Оксана Маслянко, Сергій Калущий, Валентин Пагор, випускник Максим Сльозкін, здобувач вищої освіти Юрій Павлинський.

Інформація про зустріч вміщено у соціальних мережах <https://history.kpnu.edu.ua/2025/11/13/zustrich-iz-stejjkholderamy-vypusknykamy-i-zdobuvachamy-vyshchoi-osvity-osvitnoi-prohramy-v9-istoriia-ta-arkheolohiia/>
https://www.facebook.com/groups/394758617833481/posts/1767073380601991/?locale=uk_UA

Пропозиції щодо вдосконалення освітніх програм

Якість підготовки фахівців спеціальності Історія та археологія стейкхолдерами, випускниками, здобувачами вищої освіти оцінено на високому рівні, проте, водночас, актуальною залишається пропозиція щодо збільшення кількості практичного компоненту у підготовці фахівців.

Здобувачі вищої освіти запропонували в освітній програмі другого (магістерського) рівня вищої освіти збільшити кількість дисциплін практичного характеру. Зокрема, вони висловлювалися щодо запровадження науково-дослідницького практикуму і польової археологічної практики, детальнішого вивчення спеціальних історичних дисциплін – нумізматики, сфрагістики,

геральдики, вивчення принципів 3D моделювання для реконструкції археологічних артефактів.

Робоча група вдячна здобувачам за рекомендації задля вдосконалення освітньої програми і візьме їх до уваги у роботі над проектом ОП. Щодо запровадження науково-дослідницького практикуму і польової археологічної практики, то здобувачі вищої освіти проходять дві практики – виробничу науково-дослідну практику в архіві, виробничу педагогічну асистентську практику. Польову археологічну практику студенти проходять на бакалаврському ступені вищої освіти. Щодо дисциплін, пов'язаних з археологією, то освітня програма містить такі дисципліни як «Актуальні проблеми археологічних досліджень», «Цифрові інструменти і технології в історичних та археологічних дослідженнях». Гарант ОП зверне увагу науково-педагогічних працівників які забезпечують викладання цих ОК щодо врахування пропозицій студентів, зокрема щодо технологічних аспектів археології, вивчення принципів 3D моделювання. Крім того, значна частина дисциплін з археології викладається на бакалавраті. Зважаючи на те, що освітня програма має історичне спрямування, тому акцент робиться на відповідних освітніх компонентах (професійної підготовки), а також компонентах загальної підготовки, які передбачені державним стандартом. Щодо дисциплін практичного характеру, то в освітній програмі є дисципліни, зміст яких значною мірою пов'язаний із практичною складовою («Методика викладання історичних дисциплін в закладах вищої освіти», «Студіювання історичних джерел», «Цифрові інструменти і технології в історичних та археологічних дослідженнях», «Історична експертиза: сучасні підходи і методи»).

Випускники запропонували збільшити кількість спецкурсів і запровадити безперервне вивчення іноземної мови. Щодо першої пропозиції, то зауважимо, що в університеті регулярно оновлюється перелік вибірових освітніх компонентів. У контексті цього можна варіювати спецкурси. Щодо кількісного показника, то студенти із каталогу навчальних дисциплін вільного вибору, розміщеного на офіційному сайті К-ПНУ, можуть обрати 5 навчальних дисциплін, кожна з яких має 4 кред. та одну дисципліну обсягом 3 кред. ЄКТС. Загалом 23 кредити, що відповідає стандарті вищої освіти, а відтак збільшити кількість спецкурсів немає змоги. На ОП дотримано «безперервного вивчення іноземної мови»: вивчення іноземної мови здавачі вищої освіти розпочинають на бакалаврському рівні вищої освіти і продовжують на магістерському. Серед пропозицій – вивчати оцифрування культурної спадщини, запровадити освітній компонент «Правові основи охорони культурної спадщини». Ці пропозиції лунали у попередні роки. Їх враховано, зокрема, в ООК 14 Цифрові інструменти і технології в історичних та археологічних дослідженнях, ООК 15 Історична експертиза: сучасні підходи і методи, ВОК Як себе захистити: юридичний механізм захисту прав людини.

Пропозиції стейкхолдерів також буде вивчено. Стейкхолдери рекомендували у перспективі звернути увагу на міждисциплінарну підготовку здобувачів вищої освіти, яка б пов'язала архітектуру, історію і право,

запровадити також дисципліни, які б пов'язали історію, розвиток культури, мови і літератури. Ці пропозиції не відповідає предметній області ОП і наразі не можуть бути враховані. Щодо таких дисциплін як «Матеріальна і нематеріальна культурна спадщина: збереження та популяризація», «Україна в контексті європейської цивілізації», «Жінки в історії України», навчальної дисципліни, пов'язаної з вивченням історії української еміграції, то завідувачам профільних кафедр буде запропоновано по можливості розробити і включити їх до вибіркового освітніх компонентів. Рекомендувалося звернути увагу на вивчення інноваційних методів дослідження і викладання історії. ОП містить ООК 01 Методика і академічна доброчесність наукових досліджень з історії та археології і ООК 07 Методика викладання історичних дисциплін в закладах вищої освіти. Науково-педагогічним працівникам, які забезпечують викладання цих дисциплін робоча група буде рекомендувати звернути увагу на дану пропозицію.

Гарант
ОПП «Історія та археологія»
магістерського рівня освіти

Олександр КОМАРНИЦЬКИЙ

Завідувач
кафедри історії України

Олександр ЗАВАЛЬНЮК